

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

תובע רועי שטראוס
ע"י עו"ד עמית לויתן

נגד

נתבע צור ליסבונה
ע"י עו"ד חגית בריןקר-ברק

פסק - דין

לפני תביעה לפיצוי לפי חוק איסור לשון הרע.

א. ההליך והצדדים לו

1. התובע עובד רשות הטבע והגנים (להלן **רט"ג**) ; בזמן הרלוונטי לתובענה כיהן התובע כמנהל הגן הלאומי נחל אלכסנדר שנמנה על שטחי הטבע שבאחריות רט"ג (להלן **הגן**). במועד שמיעת עדותו כבר קודם לתפקיד מנהל מרחב השרון ברט"ג.
2. הנתבע מורה לשל"ח אשר פקד את הגן עם תלמידיו.
3. התביעה הוגשה ביום 30.3.2016. במרכזה ניצב פרסום שעשה הנתבע בעמוד הפייסבוק של רט"ג ביום 8.9.2015 (להלן **הפרסום** או **הפוסט**). נטען שתוך כדי חליפת מכתבים בין התובע על-ידי רט"ג לבין הנתבע טרם הגשת תביעה המשיך הנתבע להכפיש את התובע במכתב לרט"ג מיום 17.10.2015 (להלן **המכתב מ-10/15**). בעטיים של שני הפרסומים הללו נדרש הנתבע לפצות את התובע בתשלום סך 50,000 ₪ ללא הוכחת נזק ולפרסם התנצלות בעמוד הפייסבוק של רט"ג [ר' הצהרת בא-כוח התובע בקדם-המשפט, עמ' 1 ש' 14-12, 22-21 ועמ' 2 ש' 2-6 בפרוטוקול].
4. הנתבע התגונן מפני התביעה וביקש לדחותה. עשיית הפרסומים ותוכנם לא הוכחו, אך הוא טען שעומדת לו הגנת אמת הפרסום לפי סעיף 14 בחוק איסור לשון הרע (להלן **החוק**) והצביע על כך שהפוסט הוסר על-ידו שעות אחדות לאחר עשייתו [עמ' 1 ש' 18-17 בפרוטוקול].

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

5. נוכח המחלוקת וטיבה – מאחר שעשיית הפרסומים על-ידי הנתבע ותוכנם לא הוכחו ומאחר שנתבע פיצוי ללא הוכחת נזק, נקבע שהנתבע יחל בהבאת הראיות [ר' רע"א 1379/14 רוסר נ' מקור ראשון המאוחד (הצופה) בע"מ (בפירוק זמני) (2014) והחלטות מיום 14.12.2016 בעמ' 2 ובעמ' 3 בפרוטוקול].

6. הראיות הוגשו בתצהירים וחוות-דעת. הנתבע הסתמך על תצהירו [נ/1] ועל תצהיר של גב' רחל עין הבר [נ/2]. מן העבר השני של המתרגם העידו התובע [תצהירו סומן נ/3], מנהלו ברט"ג מר אורי נווה [נ/6] וד"ר אייל מיטרני, ממונה תחום קהל וקהילה במחוז מרכז ברט"ג [נ/5]. עוד נשמעו מטעם התובע עובדי רט"ג ד"ר מרגרטה וולצ'אק וד"ר יריב מליחי שנתנו חוות-דעת בתחום מומחיותם [נ/7 ו-נ/8]. מלכתחילה כלל הנתבע בראיותיו תצהירים של גב' עתר פרידמן וד"ר הדר פרנקו-גלאור; הוא ויתר עליהם בפתח דיון ההוכחות והם אינם חלק מחומר הראיות בתיק [עמ' 8 ש' 20-21]. הפניות להלן הן לפרוטוקול הדיון, אלא אם צוין אחרת.

7. הוגשו סיכומיו של הנתבע וסיכומיו של התובע. הנתבע לא הגיש סיכומי תגובה למרות שניתנה לו הזדמנות לעשות כן, והמועד שנקצב לכך חלף.

ב. תוכן הפרסומים וטיבם

1. זה תוכנו של הפוסט, הפרסום העיקרי עליו נסבה התובענה [סע' 5 ונספח א' בכתב-התביעה]:

רצח הגן הלאומי אלכסנדר בידכם, שהתחיל בהשמדת הדיונות ועולם החי והצומח העשיר שהיה בהן, המשיך בניהול הברברי של חוף בית ינאי ומניעתו מאלפי אנשים, פעולות הרס סביתי [כך במקור, ק"א] נרחבות ומטורפות, הזנחת הנחל בחלקים מסוימים, חוסר נוכחות ואי אכיפה והתעלמותכם ממפגעי הזוהמה שבו וממפגעים הורגי חיות אחרים – הכול בניצוח אותו מורם מעם, המנהל האדיר רועי שטראוס שהציבור בשבילו הוא אפר ועפר, אינו מושג ואינו עונה, והרס בבורות ובשיטתיות פנינות חמד נדירות בטבע.

מאות תלמידים אני מוליך שם. כולם יחונכו להבין את הנזק, הברבריות והוונדליזם הכרוכים בשם 'רט"ג'. יבינו כיצד וריהם [כך במקור, ק"א] מממנים את האבטלה הסמויה והמשכורות הלא מוצדקות לעובדים בטלנים שלא עושים את עבודתם, שהיא מהות הרטג בנחל אלכסנדר. אני מאמין ומקווה כי עוד עשרות מדריכים ומורים כמוני ילמדו כך את חניכיהם. אתכם לא מעניין להרוס את הארץ ואת הטבע על חשבוננו - אנחנו נדאג שאתם תשלמו לבסוף מחיר כבד, ואקווה שאישי, על מדיניותכם.

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

2. לפי דף הפייסבוק של רט"ג שבו נעשה הפרסום, הוא עמד בעינו למשך ארבע-עשרה שעות [עדות התובע בעמ' 21 ש' 21-27]. טענת הנתבע כי משך הפרסום היה קצר מכך והוגבל לשש שעות לא הוכחה [סעי' 9 ב-1]; הרישום '14 שעות' בגוף הפרסום, לצד שם הנתבע כעושה הפוסט, סותר זאת. על-מנת להוכיח תקופת פרסום קצרה מזו שצוינה לצד הפוסט היה על הנתבע להשמיע עדות של איש מחשבים שיראה, מתוך מערכת המחשב, מה היה זמן הפרסום הממשי. הנתבע לא עשה כן, ואשר על כן הוא כבול לנחזה מדף הפייסבוק שבו נעשה הפרסום.

3. ביום 16.9.2015 שיגר עו"ד א' גבאי מהלשכה המשפטית ברט"ג מכתב לנתבע, בו נטען בתמצית כי הפוסט כלל אמירות משפילות ומבזות נגד התובע; צוין כי רט"ג מקבלת בברכה כל תלונה של אזרח ובודקת אותה נאמנה, אך הפוסט רצוף טענות שקריות שמהוות פרסום לשון הרע וכל מטרתן להשפיל את התובע ולפגוע במשרתו. הנתבע נדרש לפרסם התנצלות [נספח ב' בכתב-התביעה]. במכתב מ-10/15 השיב הנתבע על מכתב זה; בין השאר צוין בו כך:

מטרתי שמירת הטבע, החי, והסביבה. עבדתי רבות מול גורמי רט"ג וזהו המקרה היחיד בו מנהל שמורה מתעלם מבעיות בטיחות, שמירת טבע, פגיעה בבע"ח, אי ביצוע תפקידי עובדים, וכו'.

[...]

אין לי חפץ לפגוע באיש ובוודאי לא בעובדי השטח במתחם החוף, שעבודתם מסורה וראויה לכל שבח. אך בריונות משפטית ארגונית מול אזורת, להגנת מנהל שסרח - אינה בתום לב. [ההדגשה במקור].

4. לפי סעיף 1 בחוק, לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול לגרום לאחד מאלה: להשפיל אדם בעיני חברות או לעשותו מטרה לשנאה, בוז או לעג מצדם; לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו, וכן "לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו".

5. אמת-המידה לפיה יש לקבוע אם תוכנו של פרסום משפיל או פוגע באיזה מהמובנים הללו היא **אובייקטיבית**; לא הבנתו של קורא פלוני את תוכן הדברים קובעת, אף לא כוונת המפרסם. כדי לקבוע אם מבחינה אובייקטיבית פרסום טומן בחובו פגיעה מן הסוג שנדון בחוק, תינתן לו המשמעות המקובלת בציבור לפי הבנתו של הקורא הרגיל [ע"א 334/89 מיכאלי נ' אלמוג, פ"ד מו(5) 555, 562 (1992); ע"א 723/74 הוצאת עיתון 'הארץ' בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא(2) 281, 295 (1977)].

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 על-רקע זה לא היה כל ערך מעשי לחקירת חלק מעדי התובע – מנהלו נווה וד"ר מיטרני, בידי
2 הנתבע לגבי עמדתם ביחס לפוסט [עמ' 44 ש' 2 עד עמ' 46 ש' 24 ; עמ' 49 ש' 25 עד עמ' 50 ש' 2].
3 השאלה אם פרסום מהווה לשון הרע מוכרעת על-פי אמות-מידה אובייקטיביות, לא לפי דעת
4 העדים. אין אפוא רלוונטיות לשאלה מה חשב ד"ר מיטרני על הפוסט, באיזה חלק שלו ראה
5 'כתב שטנה', כלשונו, ואיזה חלק היה נכון לקבל כביקורת אפשרית – גם אם מנוסחת בשפה
6 קשה ; אף אין רלוונטיות לאופן שבו ד"ר מיטרני מתבטא ברשתות חברתיות בהקשרים אחרים
7 [5/2]. אם הלה מפרסם דברי לשון הרע על-אודות מאן דהוא ואינו נתבע בשל כך, וברי שקביעה
8 בעניין זה חורגת מגדר המחלוקת שעומדת להכרעה בהליך דנן, הדבר אינו ממרק את הפרסום
9 בו חטא הנתבע כלפי התובע – ככל שהוא עונה להגדרת פרסום לשון הרע שבחוק.

10
11 6. לפי אמת-המידה האובייקטיבית שעניינה בהבנתו של קורא סביר, הפוסט יחס לתובע שורה
12 ארוכה של מעשים והתנהגויות חמורים כלפי הגן שעליו הוא הופקד כעובד רט"ג וכלפי הציבור
13 שזכאי להפיק הנאה מהגן. לפי הפוסט התובע אחראי – במעמד בכיר שכונה על דרך השאלה
14 'מנצח', לרצח הגן על ערכי חי וצומח שבו, לניהול ברברי של חוף בית-ינאי שנכלל בגן, לפעולות
15 הרס סביבתי שתוארו 'נרחבות ומטורפות', להזנחת הנחל ולהתעלמות ממפגעים. הנתבע לא
16 הסתפק בכך ובחר לנתח את אופיו והתנהלותו של התובע באופן אישי : הוא כינה אותו מורס
17 מעם שרואה עצמו כמנהל אדיר, הציגו כמי שאינו נגיש לציבור שכן אינו מושג ואינו עונה, וקבע
18 שהציבור הוא 'אפר ועפר' עבורו. התובע הואשם עוד בכך שהרס בבורות ושיטתיות פנינות חמד
19 נדירות בטבע. לבסוף, כונה התובע (יחד עם אחרים) עובד בטלן שלא עושה את עבודתו תוך
20 שהוא נהנה ממשכורת לא מוצדקת.

21
22 7. לפי קנה מידה אובייקטיבי מדובר בפרסום שטבול כל-כולו, ראשיתו ואחריתו, בדברי לשון הרע
23 רעים, קשים, בוטים ופוגעים. מי שכתב אותו לא בחל במילים אלא נתן דרור ליצריו ולשונו בלי
24 לרסנם ; אין בו צל-צילו של איפוק או מידתיות. הוא מנגינה צורמת ללב ולאוזן שתוויה ביטויים
25 כ'רצח', 'השמדה', 'ברברי', 'הרס', 'מטורפות', 'בורות'. זהו פרסום שמקיים בגלוי את מלוא
26 רוחב היריעה של ביטויי לשון הרע שנמנו בחלק ב(4) לעיל.

27
28 קביעה זו מתעצמת בשל כך שהפוסט לא הוגבל לאירוע תחום בזמן או למעשה מסוים שיוחס
29 לתובע ; הוא נוסח באופן גורף לגבי מלוא ההיבטים שנוגעים לתפקודו של התובע בגן וליחסי
30 האנוש שלו וכישוריו שקשורים לעבודתו. הפוסט מעביר מסר רם וברור : התובע ממלא תפקיד
31 ברט"ג ובגן במעמד של 'אוכל חינם' ; לא זו בלבד שאינו מקיים את חובותיו, אלא שהוא מבצע

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

את עבודתו באופן מזיק ופוגעני שאין לתארו אלא כניצוח על מעשה רצח של הגן. זהו אינו מכתב תלונה אלא מניפסט נאצה.

8. אין מחלוקת שהפוסט הוא הפרסום שהוליד את התביעה. הוא מכיל דברי לשון הרע ברף גבוה של חומרה. תוכנו של המכתב מ-10/15 מספק לו תימוכין ומבטא עמידה של הנתבע על המסר והתכנים שנכללו קודם לכן בפוסט, תוך התייחסות לתובע כאל 'מנהל שסרח'. יש ליתן לכך משקל ומשמעות; הנתבע אינו עשוי להתהדר בכך שפעל להסרת הפוסט שעות לאחר שפורסם אך לדבוק לאחר מכן בתוכנו. לכל הפחות, המכתב מ-10/15 מתקף את הפוסט ומראה כי הוא ביטא את דעתו המגובשת של הנתבע על התובע. הדבר משליך על יכולתו של הנתבע לטעון כי הוא פורסם במעידה של רגע, 'בעידנא דריתחא'.

9. אני קובעת אפוא כי הפוסט היווה לשון הרע כהגדרתה בחוק; המכתב מ-10/15 החרה-החזיק אחריו כשגם הוא כולל דברי לשון הרע – הן בהצגת התובע כמנהל שסרח והן בעמידה על תוכן הפוסט שפורסם קודם לכן, זאת לאחר שכבר הוסר מעמוד רט"ג בפייסבוק על-ידי הנתבע.

10. בסעיף 2(א) בחוק ניתנה למונח 'פרסום' הגדרה מדגימה: **"פרסום, לענין לשון הרע - בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר"**. סעיף 2(ב) מורה כי בלי למעט מדרכי פרסום אחרות, יתקיים פרסום אם לשון הרע "[...] היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע", ו"אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות להגיע לאדם אחר זולת הנפגע".

רכיב הפרסום מתקיים בפוסט, אותו פרסם הנתבע בדף הפייסבוק של רט"ג ברשת; בתחתית הפוסט צוין כי שישה אנשים אהבו אותו. לא ניתן לשער את גודל הקבוצה שנחשפה אליו תוך קריאת תוכנו. התובע ציין כי הפרסום נחשף לעשרות אלפי צופים, ביניהם גם עובדי רט"ג [סעי' 14 ב-3]. הוא לא נחקר על כך ועדותו לא נסתרה. ד"ר מיטלני מסר כי לפוסט נחשפו חבריו של הנתבע ואוהדי דף רט"ג בפייסבוק [סעי' 6 ב-5]. הוא לא נחקר על כך ועדותו לא נסתרה. הפוסט זכה אפוא לחשיפה רחבת היקף במהלך ארבע-עשרה השעות שחלפו מרגע הפרסום עד הסרתו. רכיב הפרסום מתקיים גם במכתב מ-10/15; הוא נשלח למחלקה המשפטית ברט"ג והתקבל בה ובכך הגיע גם לאחרים זולת התובע, לא בשוגג אלא ביודעין.

11. **"פרסום לשון הרע לאדם או יותר זולת הנפגע תהא עוולה אזרחית"** [סעי' 7 בחוק איסור לשון הרע]. על יסוד האמור לעיל אני קובעת שבעשיית הפרסומים חטא הנתבע בביצוע עוולה זו.

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

ג. העברת הנטל והוכחת הגנה

1. נוכח הקביעות לעיל ובהתחשב בכך שהתובע עתר לפסיקת פיצוי ללא הוכחת נזק לפי סעיף 7א בחוק, עבר לנתבע נטל השכנוע לגבי קיומה של הגנה [ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' מזרחי, פ"ד מא(2) 169, 186 (1987)]. לשם הוכחת הגנה אין מדובר רק בנטל המשני של הבאת ראיות לסתור; הנתבע נושא בנטל השכנוע הראשוני לגבי הגנתו [השוו לע"א 78/04 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' שלום גרשון הובלות בע"מ, פ"ד סא(3) 18 (2006)].
2. הנתבע הסתמך על הגנת אמת הפרסום לפי סעיף 14 בחוק. זה לשונה: "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".
- להגנה זו שתי רגלים: "האחת, על כך שהדבר שפורסם היה אמת, ושתיים, על כך שהיה בפרסום עניין ציבורי. על רגל אחת בלבד לא תוכל ההגנה לעמוד" [ע"א 5653/98 פלוס נ' חלוץ, פ"ד נה(5) 865, 881 (2001)]. על אמיתות הפרסום להיות נכונה לעת ביצועו ולתשתית העובדתית שהייתה ידועה אז; נדרש שהוא יבטא אמת מהותית, גם אם בפרט לוואי שלו יש פער בין תוכנו למציאות על כל פרטיה [ע"א 751/10 פלוני נ' ד"ר דיין-אורבך, פס' 92-93 (2012); להלן ענין דיין].
3. בגדרה של הגנת אמת הפרסום העלה הנתבע כמה טענות: ראשית, טען כי במהלך זמן רב טרם הפרסום – במשך כשלוש שנים רצופות, פנה בכתב ועל-פה לתובע ולנציגי רט"ג לגבי מפגעים בגן ולא נענה [סע' 6 ב-1; להלן טענה לפניית קודמות שלא נענו]. שנית, הנתבע מנה ביטויים של מה שכינה 'רשלנות פושעת' בתחזוקת הגן וניהולו תוך טענה למחדלי ניקיון, מחדלי בטיחות מסכני חיים ומחדלים אחרים שנוגעים לפן אקולוגי-סביבתי [סע' 8 ו-10 ב-1; טענה למחדלים בטיפול בגן]. הנתבע הלך על התובע בשל כך שהלה לא הביע התנגדות לפעולות שרט"ג נקטה בגן בתחום הסביבתי, כגון בפרויקט כריתת עצי אקליפטוס ושימור בית הגידול של סוף הקרין שהינו מין אנדמי יחודי לגן [סע' 11(ז) ב-1; טענה למחדלי התובע אל-מול רט"ג]. לבסוף, הנתבע טען כי לא הייתה לו ברירה אלא לפרסם את הפוסט כדי להביא את מחדליהם של רט"ג והתובע בטיפול בגן והחזקתו לידיעת הציבור – במטרה לתקנם [סע' 7 ב-1; להלן טענה בדבר חובת פרסום ציבורית].

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 16-03-66302 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

כך סוכם תצהיר הנתבע: "כל הדוגמאות המפורטות מעלה מעידות על חוסר תפקודו של התובע כמנהל הגן הלאומי אלכסנדר, בהיותו בלתי זמין בצורה קיצונית ובלתי מתקבלת על הדעת, בהזניחו ו/או בהעדר טיפולו בגן אותו הוא מנהל המהווה גן לאומי לצרכי כלל הציבור ולרווחתו, ובהשמידו בדרך של רצח ממש את הגן הלאומי על החי, הצומח והטבע שבו, ולמעשה מעידות על כך כי תוכנו של הפרסום הינו אמת ונכון" [1/ בסע' 12]. מבחינה עניינית הנתבע לא חזר בו מתוכן הפרסומים שעליהם נסבה התובענה אלא דבק בהם באופן מלא.

4. טענה לפניות קודמות שלא נענו

א. טענה לפניות קודמות שלא נענו טבועה בתוכנו של הפוסט, אף-על-פי שהיא לא פורטה בו. בעטייה הציג הנתבע את התובע בפרסום כ"אותו מורם מעם, המנהל האדיר רועי שטראוס שהציבור בשבילו הוא אפר ועפר, אינו מושג ואינו עונה [...]". דא עקא, הטענה לקיומן של פניות קודמות מצד הנתבע לנציגי רט"ג בכלל ולתובע בפרט באיזה מהעניינים שבהם עסק הפרסום לא הוכחה.

ב. הנתבע לא הציג רשומות על שיחות שביצע ממכשיר טלפון כלשהו אל התובע או אל גורם אחר בגן או ברט"ג בתקופת שלוש השנים טרם פרסום הפוסט, בה נקב בתצהירו. הנתבע לא הציג מסרונים טקסט או פניות אחרות בכתב לרט"ג או לתובע, בהם תיאר ולו גם אחד מאותם מחדלים שעליהם הלין בפוסט ואשר נזכרו בתצהירו. הנתבע לא זימן לעדות גורם אחד שהיה עד לפניותיו למאן שהוא בניסיון לאתר את התובע בגן או להשיגו. אין בתצהיר הנתבע פירוט של תאריכים ומועדים שבהם פנה לטענתו לתובע או לגורם אחר ברט"ג כדי לשטוח תלונה או להצביע על מפגע בציון אופן הפניה, הגורם שאליו הופנתה ותוכן הפניה. זהו חסר מהותי שמונח לפתחו של הנתבע; בטענה כללית ש"היו מגוון צורות של פניות לאורך השנים" אין די [עמ' 10 ש' 6]. טענה להחלפת המכשיר הנייד של הנתבע אינה מסירה מעליו את נטל הוכחתן הפרטני של פניות קודמות, מועדיהן, הנמען להן, נושאן ותוכן [עמ' 10 ש' 6-12].

ג. הנתבע טען כי נפגש עם אנשי הצוות התפעולי בגן אך הוא לא נקב בשמותיהם, לא הראה שביקש להעביר מסר לתובע באמצעותם ולא זימן מי מהם לתמוך בגרסתו על-אודות היותו של התובע 'לא מושג' [עמ' 10 ש' 30 עד עמ' 11 ש' 2]. על-מנת להראות שהתובע התעלם מכל פניותיו היה על הנתבע להוכיח פניות מוקדמות לתובע; הוא כשל בכך. כאשר הוצג לנתבע דו"ח ריכוז תלונות ממערכת רט"ג בשנת 2015, תוך הצבעה על כך שלגבי חוף בית-ינאי שנכלל בגן התקבלה פניה אחת בלבד מגורם אחר שאינו הנתבע, לא נמצא בפיו מענה ממשי; הוא פטר עצמו באמירה כי הדו"ח מתייחס רק לחלק החוף ולא לחלק המזרחי של הגן והצהיר כי בחקירה עיתונאית

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 חיצונית התוצאות היו שונות [עמ' 11 ש' 13-8]. אין באמירות כאלה כדי להרים את הנטל בו
2 הנתבע נושא ולהוכיח באופן פוזיטיבי כי הוא פנה לתובע במשך זמן, באופנים שונים ובמועדים
3 שונים, וזכה להתעלמות. חלף הצגת ראיות של ממש, דבק הנתבע בהצהרות בעלמא: הוא טען
4 כי דוברת רט"ג הודתה בפני ראש המועצה שקיבלה 600 הודעות דוא"ל בעלות תוכן של מחאה
5 אך מחקה אותן; הדברים לא הוכחו באמצעות מי שנכח בשיחה ואשר על כן הם מהווים עדות
6 מפי השמועה שאינה ראייה לנכונות תוכנה. הנתבע לא כפר בכך [עמ' 12 ש' 2-6].

7
8 ד. הנתבע טען שניגש למבנה במגרש החניה שנמצא בבית-ינאי, בשטח הגן, פגש בעובד הגן
9 מחוץ למבנה וביקש להגיש לו דיווח, אך הלה לא רשם את הדברים [עמ' 13 ש' 9-10]. לא עלה
10 בידו של הנתבע למסור את שם העובד ותאריך האירוע; אילו היה הדיווח חשוב באמת, חזקה
11 על הנתבע שהיה טורח לרשום את שם העובד שעמו שוחח ואת התאריך בו אירע הדבר. כך נוהג
12 מי שיש לו עניין ממשי להביא מפגע שהוא נתקל בו לידי טיפול, בשונה מאדם שכל מעייניו
13 בתלונה וביקורת. הנתבע נשאל אם ניגש לתובע באופן אישי וטען שלא הצליח להשיגו, לאחר
14 שסר פעמיים למשרדים בשטח הגן ולא מצא בהם איש [עמ' 14 ש' 1-2]. גם טענה זו הועלתה
15 ללא כל פירוט מתחייב, כטענה בעלמא.

16
17 בעומדו לחקירה נגדית מסר הנתבע כי שלח מספר הודעות דוא"ל להנהלת רט"ג וכן שלח פקס'
18 למשרד התובע, שלא נענה [עמ' 13 ש' 10, 25-26]. דרכו של פקס' שהוא נותר בידי השולח;
19 הודעות דוא"ל ניתנות לשחזור מתוך מחשבו של הנתבע שממנו הן נשלחו. מדובר בתיעוד שלא
20 הוצג בלי שניתן לכך כל הסבר. חסרונו של תיעוד רלוונטי שנמצא בשליטת הנתבע ואי-הגשתו
21 מקימים נגדו חזקה ראייתית שעומדת לו לרועץ [ע"א 548/78 פלונית נ' פלוני, פ"ד לה (1) 736,
22 760 (1980)]. הסתמכות הנתבע על תיעוד מסוג זה, שנוותר בגדר נעלם, לא עוררה אמון.

23
24 בכל הנוגע לטענה לריבוי פניות קודמות לתובע שלא נענו הסתמך הנתבע רק על עדותו שלו –
25 עדות יחידה של בעל-דין כמשמעה בסעיף 54(2) בפקודת הראיות. מדובר בעדות שלא הובא לה
26 סיוע. אין בנמצא טעם שבעטיו יקבע על-יסודה ממצא לטובת הנתבע. עדות הנתבע נשאה אופי
27 פולמוסי, נחוותה כמגמתית והוא נמנע מהצגת תיעוד מתבקש לתמיכתה. כפי שיובהר מיד, עלה
28 בידו להוכיח קיומה של פניה מוקדמת אחת ויחידה, לא לתובע אלא למחוז מרכז ברט"ג; תוכנה
29 של הפניה אינו מקים לו הגנה ביחס לפרסומים.

30
31 ה. מדובר בפניה בדוא"ל מיום 4.3.2014 [נספח א' ב-1; להלן הפניה מ-3/14]. פניה יחידה
32 זו אינה מוכיחה את הטענה לפניות קודמות שלא נענו. הפניה – כפי שמעידים כותרתה ותוכנה,

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

עוסקת בחלקה הארי לא בגן דגן אלא באתר אחר שכונה על-ידי הנתבע 'שמורת יער האלונים נתניה'. הפניה מ- 3/14 לא נשלחה או נמסרה לתובע או לגורם אחר בגן; היא נשלחה בדוא"ל לחטיבה לפיקוח ואכיפת החוק במחוז מרכז ברט"ג. הפניה מונה חמש-עשרה שורות; בשלוש-עשרה מהן מלין הנתבע על תקלות ומפגעים ב'שמורת האלונים הקטנה מערבית למחלף חבצלת השרון'. רק בשולי הפניה צוין: **"בנוסף, מזה זמן הנני מנסה להשיג את האחראי על נחל אלכסנדר, ללא הצלחה. אודה על העברת טל' נכון וידיא שעות מענה טלפוני אצלר"**.

אין בפניה מ-3/14 כל תלונה עניינית על מפגע או הזנחה מכל סוג שהוא לגבי הגן בניהול התובע או לגבי תפקוד התובע. כפי שיובהר מיד, הפרטים ליצירת קשר עם הגן זמינים ונגישים לכל ומפורסמים דרך-קבע באופנים שונים; לא עלה בידי הנתבע להוכיח כי הוא עשה בהם שימוש וניסה לפנות לגן ולתובע בדרך זו, בכל עת רלוונטית לפני פרסום הפוסט. מאחר שהנתבע גולל בפניה מ-3/14 מפגעים וליקויים נטענים לגבי אתר אחר – 'שמורת יער האלונים', חסרונם של טיעון דומה לגבי הגן דגן אומר דרשני. אילו הייתה בפי הנתבע טענה על ליקויים ומפגעים בגן, חזקה עליו שהיה מגולל אותם בפניה – בדיוק כפי שעשה לגבי האתר האחר שנזכר בו, תוך ציון כי בעטיים ניסה ליצור קשר עם גורם אחראי בגן, ללא הצלחה. לא זה תוכנו של מסמך הפניה היחיד שהציג הנתבע להוכחת הטענה לפניית קודמות שלא נענו.

ו. אין ראשית ראיה לכך שהפניה מ-3/14 הועברה לתובע. התובע הטעים כי היא לא נשלחה אליו, לא התקבלה אצלו ועסקה במובהק באתר שאינו הגן שבניהולו [עמ' 31 ש' 15-1]. הפניה מ-3/14 נענתה על-ידי מירי גלמור (להלן **גלמור**), עוזרת מנהל החטיבה לפיקוח ואכיפת החוק ממשרד רט"ג בירושלים בו ביום שבו נשלחה, בזו הלשון: **"פנייתך מועברת למחוז מרכז של רשות הטבע והגנים"** [ר' בשולי נספח א' ב-1]. עד התובע ד"ר מיטרני, עובד רט"ג וממונה על תחום קהל וקהילה במחוז מרכז, התייחס לפניה מ-3/14 והדגיש ששם התובע לא נזכר בה [עמ' 42 ש' 26-28]. ד"ר מיטרני לא ראה את הפניה בזמן-אמת או קודם לדיון ולא ידע למי הועברה. טרם תחילת הבירור העובדתי ידע הנתבע שגלמור אינה נמנית על עדי התובע; אם רצה להוכיח כי הפניה הועברה לתובע, יכול היה לבקש לזמנה ליתן עדות אך הוא נמנע מכך. אין אפוא ראיה לכך שהפניה מ-3/14 התקבלה במחוז מרכז ברט"ג, קל וחומר אצל התובע. עדותו של עד התובע נווה סיפקה לכך תימוכין.

ז. נווה היה מנהלו של התובע בעת פרסום הפוסט; בזמן מתן עדותו כיהן בתפקיד אחראי על הגנים הלאומיים במחוז מרכז ברט"ג [סע' 2 ב-6]; עמ' 50 ש' 27 עד עמ' 51 ש' 4]. נווה שלל היכרות עם הפניה מ-3/14; נוהל הטיפול בפניה כזו, שלא שוגרה לתובע במישרין ולא הופנתה

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 אליו, כרוך בהעברתה לכמה גורמים ברט"ג שאמורים לטפל בנושא בעצמם או להעבירם לנמען
2 שלה [עמ' 47 ש' 30 עד עמ' 48 ש' 1; עמ' 48 ש' 9-10]. נווה לא היה מנהל המחוז במועד משלוח
3 הפניה ולכן אינו יכול לדעת כיצד טופלה ולמי הועברה [עמ' 49 ש' 5-6, 12-20].

4
5 אלא שזאת עיקר: בפניה שטח הנתבע תלונה על טיפולה של רט"ג ב'שמורת האלונים הקטנה';
6 נווה הצהיר שאין ברט"ג אתר כזה. פניה שמתקבלת לגבי אתר שאינו בטיפול רט"ג מועברת אל
7 מי שאחראי על השטח: קרן קיימת לישראל, מנהל מקרקעין ישראל או הרשות המקומית [עמ'
8 48 ש' 9-11, 15-18]. נובע מכך שהפניה מ-3/14 – בשל היותה נסבה באופן מרכזי ועיקרי על אתר
9 שאינו הגן ואינו באחריות רט"ג, לא הייתה אמורה להגיע אל התובע. ודוק: רק בשולי הפניה
10 צוין כי הנתבע לא הצליח ליצור קשר עם האחראי על נחל אלכסנדר, תוך בקשה להעביר את
11 מספר הטלפון שלו ולציין שעות שבהן ניתן לקבל מענה. לא צוינה כל תלונה ספציפית לגבי מצב
12 הגן או תפקוד מנהלו. בנסיבות הללו, מבוקשו של הנתבע להציג את הפניה מ-3/14 כתלונה על
13 הגן והתובע אשר לא טופלה ולא נענתה חוטאת למציאות ועולה כדי סילוף שלה.

14
15 ח. ד"ר מיטרני מסר כי חיפש בפניות הציבור ברט"ג פניה שנושאת את שם הנתבע, ולא מצא
16 כזו [עמ' 43 ש' 1-12, 25-27]. כך אמר: "שבחים אני חושב שאנחנו לא אוספים. לעומת זאת במחוז
17 מרכז יש משהו כמו 30 או 40 גנים ושמורות שמתוכם האתרים המרכזים יש 8 או 9 ובשנה אני מטפל
18 משהו שנע בין 60 ל-80 פניות מאוסף של נושאים, אם זה על שירות, תשלום או דברים שקשורים
19 לביקור, לחוויית השירות לצרכים של מבקרים" [עמ' 45 ש' 28 עד עמ' 46 ש' 2]. בשנת 2015
20 התקבלה על הגן תלונה יחידה מצד שלישי שאינו הנתבע [עמ' 47 ש' 16-21]. אין כל חסר בכך
21 שעדות זו לא נכללה בתצהירו של ד"ר מיטרני. נטל הוכחת פניות קודמות בתלונות בעלות נגיעה
22 לפוסט חל על הנתבע. אם סבר הנתבע שיש חשיבות לפניות הציבור בתלונות לגבי הגן בתקופה
23 הרלוונטית לתביעה, היה ביכולתו לבקש להציג את התיעוד במסגרת הליכי גילוי ועיון או לזמן
24 עד רלוונטי מרט"ג לשם הגשתו. הוא נמנע מכך. הדבר משתיק את טרונייתו על שד"ר מיטרני
25 ועדים אחרים שהשמיע התובע לא הציגו פניות כאלה [עמ' 45 ש' 25-28].

26
27 ט. התובע ועדים מטעמו עמדו על ריבוי וגיוון הדרכים ליצירת קשר עם התובע ורט"ג במקרה
28 שבו גורם פרטי כנתבע מבקש להודיע על ליקוי או מפגע בגן: דרך לשונית פניות הציבור באתר
29 האינטרנט של רט"ג, באמצעות טלפון המשרד ודוא"ל המשרד בגן שמפורסמים באתר רט"ג או
30 על-ידי הגעה למשרד התובע בחוף בית-ינאי [עמ' 26 ש' 9-14]. ד"ר מיטרני מנה את אפיקי יצירת
31 הקשר הללו והוסיף עליהם: ניתן לפנות למוקד הטלפוני של רט"ג, וניתן להשאיר הודעה בקופה
32 או במשרד בשטח הגן אשר מאויש במהלך שעות העבודה, מ-8:00 עד 16:00. לנתבע, מהיותו

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

מורה לשל"ח, נגיש אתר משרד החינוך שגם בו מפורסם מידע לגבי דרכי יצירת קשר עם רט"ג (עמ' 40 ש' 23-14; עמ' 41 ש' 7-6, 17-10, 29-28; עמ' 42 ש' 7-5).

ד"ר מיטלני שלל את טענת הנתבע כי ניסה להשיג את התובע כמה פעמים ללא הצלחה, רק בשל כך שרט"ג לא מפרסמת את מספר הטלפון הנייד של התובע, ועמד על כך שאפיקי הפניה שתיאר רבים ומגוונים במידה כזו ש"מי שרצה להגיע יכול היה להגיע" (עמ' 42 ש' 19-14); "אין אדם שרצה להתלונן על משהו שקרה בגן לאומי בכל הארץ או על עובד ולא מצא את הדרך הפשוטה והקלה והמהירה עם הטכנולוגיות של היום לעשות את זה" (עמ' 45 ש' 24-22). יש לקבל אמירה זו כנכונה. אין על התובע או על רט"ג חובה להעמיד לרשות הציבור מספר טלפון נייד של התובע, והנתבע לא הצביע על מקור חוקי שיכונן חובה כזו. גם נוה ציין שאת הדרכים ליצירת קשר עם הגן היה בידו של הנתבע להשיג בנקל באתר רט"ג ובדרכים זמינות נוספות; מספרו של נוה מופיע באתר רט"ג ובמנוע החיפוש 'גוגל' והוא מקבל אליו פניות רבות. לפיכך אי-מתן מענה לנתבע על הפניה מ- 3/14 בענין זה אינו התעלמות מתלונה או אי-טיפול בה, כפי שביקש הנתבע להציג (עמ' 49 ש' 3-1; עמ' 51 ש' 19-15; עמ' 52 ש' 4-3).

י. הוצג לתובע פרסום של המועצה האזורית עמק חפר, לפיו אין להעביר את מספר הטלפון שלו לתושבים ופרטי הקשר שיפורסמו הם רק של הטלפון במשרד הגן. המסמך לא הוגש בידי עורכו ואינו ראיה קבילה, אף לא הוכחה לאמיתות תוכנו. התובע ביאר כי לא מדובר בפרסום של רט"ג, הגוף שבו הוא מועסק, והוא אינו אחראי לתוכנו; מבקרים רבים אשר פונים לרט"ג מקבלים את מספר הטלפון הנייד שלו ועושים בו שימוש (עמ' 26 ש' 28 עד עמ' 27 ש' 11; עמ' 30 ש' 3-1). לתובע לא הייתה ידיעה על פרסום המועצה האזורית; ההחלטה איך והיכן לפרסם אמצעים ליצירת קשר עם הגן מצויה באחריות רט"ג והתובע אינו קובע דבר-מה בהקשר זה (עמ' 30 ש' 18-13). גם ד"ר מיטלני, כתובע, שלל את זיקתה של רט"ג לדף המידע של המועצה האזורית, בו נתלה הנתבע, וביאר שהוא אינו משקף את פרסומי רט"ג בנוגע לאפיקי יצירת קשר עמה (עמ' 41 ש' 28-27). יש לומר את המובן מאליו: אין על התובע או על רט"ג חובה בדיון לפרסם לציבור את מספר הטלפון הנייד האישי של התובע. אפילו הוכח כי מדיניות רט"ג בענין זה תואמת את פרסום המועצה האזורית – ולא אלה הם פני הדברים, לא היה בכך כדי להצדיק בשום צורה ואופן את הצגת התובע בפוסט כמי שאינו נגיש וזמין. התובע אינו נמנה על כוחות המשטרה הביטחון, אף לא על שירותי מד"א או לוחמי האש, ואין עליו חובה להיות זמין עשרים וארבע שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע. זמינותו לפניות של הציבור, עליה הוא עמד בעדותו, צריכה לקיים אמות-מידה של סבירות, לא מעבר לכך (עמ' 26 ש' 27-15).

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

יא. התובע שלל את טענת הנתבע כי ניסה ליצור עמו קשר אך נענה בהתעלמות והצהיר שהדבר לא היה מעולם [עמ' 22 ש' 15-17]. לאחר פרסום הפוסט ערך התובע 'בדק בית רציני' במכשיר הסלולרי שלו, בכתובת הדוא"ל האישית ובדוא"ל הגן; בכל אלה לא אותרה פניה של הנתבע [עמ' 22 ש' 18-20; סעי' 12 ב-ת/3]. בכך שהתובע לא ציין את הדברים הללו במכתב תשובה למכתב הנתבע במסגרת התכתבות שניהלו הצדדים טרם הגשת תביעה או בתלונה שהתובע הגיש למשטרת ישראל נגד הנתבע בגין העלבת עובד ציבור ופרסום לשון הרע אין ולא כלום [עמ' 22 ש' 26-29]; התובע הדגיש שבתלונה ובמכתב התמקד בפגיעה הקשה בו ובהוצאת לשון הרע [עמ' 23 ש' 1-3]. התובע – שלא כנתבע, עשה רושם כנה, אמין, שקול והגון. כך אמר: "לא הייתי מגיש את התלונה אם הייתי מרגיש אמת בדבריו [...], אם הייתי רואה מייל אפילו אחד או פנים מול פנים או שיחת טלפון כמו שנטען במשך שלוש שנים [...], לא הייתי מגיש את התלונה הזו [...]. ולא את התביעה [...]. היות ולא מצאתי פניה שכזו ממר ליסבונה, הגשתי את התלונה על העלבת עובד ציבור והוצאת לשון הרע" [עמ' 23 ש' 3-8].

יב. נטל הוכחת פניות קודמות שלא נענו, באופן שיפרוס על הפרסום את הגנת 'אמת דיברתי', מונח לפתחו של הנתבע. בטיעונו התהפכו היוצרות והוא טעה לסבור שהתובע נדרש להוכיח את זמינותו ונגישותו לציבור – ולא היא [עמ' 30 ש' 23-26]. על-מנת להניח את הדעת: ד"ר מיטרני העיד כי מהיכרותו עם התובע, ובשים לב לכך שאין לגביו תלונות או פניות אחרות כאלו שהעלה הנתבע, התובע דווקא נגיש ומושג, גם לעובדים, ומקבל את קהל המבקרים בגן במאור פנים [עמ' 44 ש' 27-30; עמ' 45 ש' 2-4]. נווה חלק לתובע שבחים, כינה אותו 'מלח הארץ', ציין כי אופיו ותפקודו מנוגדים למה שיוחס לו בפוסט והדגיש כי הוא נוהג בדרך ארץ בזולתו [עמ' 50 ש' 5-7].

יג. הנתבע לא הוכיח פניה קודמת כלשהי, על-פה או בכתב, לתובע או לגורם אחר בגן. הנתבע לא הוכיח משלוח תלונה לרט"ג בעניינים שנדונו בפוסט. נגיעתה של הפניה מיום 3/14 – האחת והיחידה שהוכחה, לנושאים ולתכנים שנכללו בפוסט דלה בגלוי. אין בה תלונה קונקרטית על התנהלות הגן והתובע. בבקשה יחידה לקבל פרטי יצירת קשר עם הגן – פרטים שהיה ביכולתו של הנתבע להשיג בנקל בכל אחת מהדרכים שנמנו לעיל, אין כדי להצדיק את השתלחותו בתובע בפוסט תוך תיאורו כלא זמין ולא מושג והצגתו כמנותק מציבור באי הגן וכינויו 'מורס מעם'. חלק עיקרי של הפוסט, בו יחס הנתבע לתובע בנקיבת שמו ותכונות והתנהלות פוגעניים, נגועים בלשון הרע, אינו חוסה אפוא תחת הגנת אמת הפרסום.

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

יד. כך ביקש הנתבע לתרץ את הפוסט: "זו אינה דרכי. המקרה היחיד שבו הוזכר שמו של אדם במקרה הזה זאת בגלל החריגה הגדולה מהנורמות של הרט"ג שאני מכיר ביחס ל-35 שנות עבודה מולם. מעולם לא ראיתי דבר כמו שהיה במקרה הזה. לשאלת ביהמ"ש אני מדבר על הפרסום שנדון כאן. הסיבה ששמו של מר שטראוס הוזכר זה לא אישי ואמרתי זאת וכתבתי במכתבים שהגשנו, זה כי הוא מנהל הגן הלאומי. למנהל יש אחריות. אי אפשר להיות בעל תואר וחסר אחריות. לו היה מר שטראוס מגיב לפנייתי או מדבר איתי בכל הנסיונות שעשיתי, תראה שאני מתבטא פה בעדינות מרובה, בטקט, אולי הטלפון שגוי, אולי הוא חולה. מר שטראוס יכול להלין רק על עצמו" [עמ' 17 ש' 14-7]. משמע, לשיטת הנתבע יש קשר ישיר בין אי-מתן מענה לפנייתו הנתענות לבין התוכן הקשה, האישי, שפרסם על התובע. מאחר שכל אותן פניות קודמות לא הוכחו, לא הראה הנתבע הצדקה לפרסום החריף והפוגעני שנקט כלפי התובע באופן אישי. בין 'עדינות' ו'טקט' שבהן התהדר הנתבע לבין הפוסט אין ולא כלום.

5. טענה למחדלים בטיפול בגן – ניקיון ותחזוקה

א. הנתבע סייר בגן עם תלמידיו בחורף 2014; בביקור נכחה עדת הנתבע, גב' רחל עין הבר (להלן **עין הבר**). לפי עדות הנתבע, הביקור נערך בדצמבר [עמ' 14 ש' 18, 21]. הנתבע הלין על כך שבמהלך הסיור אותרו מפגעי ניקיון ותחזוקה שמסכנים את בעלי-החיים: שקיות אשפה לא הונחו כהלכה בפח באופן שגרם להן להשתחרר ולהימצא בשטח [עמ' 14 ש' 26-27]. הנתבע הציג במצורף לתצהירו תצלומים שתיעדו מפגעים מהסוג שעליו עמד. חלק מהם הוצגו לתובע ולעדי במהלך שמיעת עדותם בחקירה נגדית (להלן **התצלומים**).

ב. בחלק מהתצלומים נחזתה אשפה שאינה אסופה וארוזה כך שהיא נגישה לבעלי-חיים בגן. התובע וד"ר מליחי לא כפרו בכך [עמ' 58 ש' 19-25; עמ' 59 ש' 1-6]. אף אין מחלוקת שתפקיד התובע כמנהל הגן כולל אחריות לניקיון הגן ותחזוקתו על-בסיס קבוע [עמ' 33 ש' 1-3 ועמ' 34 ש' 17]. אין בכך כדי להוליד למסקנה כי טענות הנתבע בפוסט – שנשאו אופי של קביעות גורפות ומוחלטות, הן אמת. יש לבחון את האופן בו שקד התובע על קיום חובותיו בכל הנוגע לתחזוקת הגן וניקיונו במשקפי סבירות, לא על-פי קנה מידה אוטופי שמנותק מהמציאות ומאילווציה.

ג. התובע עומת עם תצלום מיום 24.4.2016 שעה 8:23 בו נחזה זבל צמוד לפח. התובע לא חלק על כך שהתצלום מציג מצב לא תקין אך עמד על דעתו שבגן מתבצעות פעולות ניקיון על-בסיס יומיומי כדי ליתן לכך מענה [עמ' 33 ש' 15 עד עמ' 34 ש' 6].

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

כשיש שטח מלוכלך, החבר'ה מנקים כל בוקר, צוות הגן הלאומי עובר כל בוקר ומנקה את החלק המזרחי שהוא ענק. כמו שראינו בתמונה שהצגת לפני מספר דקות של הספסלים שהיה נקי מבריק עם ספסלים חדשים. זו המטרה שיהיה כמה שיותר נקי כל הזמן, אבל אין לנו שליטה על כל דקה ודקה. [...] בדרך כלל הם מנקים את החוף דבר ראשון ויוצאים בסביבות 09:30 - 10:00 לכיוון החלק המזרחי לנקות את האזור המזרחי של הגן הלאומי. אני מאשר שזה האזור המצולם בתמונה שמוצגת לי כרגע. אני חייב לומר שבחגים ואחרי יום עצמאות שכל עם ישראל מגיע, בימים עמוסים שקהל רב מגיע לגן לחלק המזרחי, אנו מנקים גם בסוף היום וגם בתחילתו. [...] תלוי בכמות הלכלוך. זה יכול לקחת שעותיים וזה יכול לקחת חמש שעות. אחרי יום העצמאות זה לוקח 3 ימים רצופים.

ד. התובע עמד על מגבלות כוח-האדם שעומד לרשותו לשם ביצוע פעולות ניקיון ועל פועלו להגדלת מצבת העובדים שמועסקים בגן. בגן שני חלקים: חוף בית-ינאי ממערב לכביש 4 וכן החלק המזרחי ממזרח לכביש. גודלו של השטח המזרחי כ-3,000 דונם. בגן מועסקים עובדים מסוגים שונים במשך כל השנה. הם מתגוברים בעובדים עונתיים בעונת הרחצה הרשמית, בה חוף בית-ינאי פתוח לרחצה. עובדי הבטחת הכנסה מועסקים בפעולות ניקיון כל השנה. כעשרה עובדים נכללים במצבת כוח האדם הקבועה ובחודשים מרץ עד אוקטובר המספר גדל לעשרים עד שלושים עובדים [עמ' 27 ש' 25 עד עמ' 28 ש' 21; עמ' 34 ש' 20; ר' גם 4/4]. גיוס עובדים והעסקת עובדים בגן נעשית על-ידי התובע בכפוף להחלטות רט"ג ומדיניותו; לא מדובר בעסק פרטי שלו והוא אינו רשאי להעסיק עובדים כאוות נפשו, במנותק מהחלטות הרשות שפועלת במסגרת חוק ותקציב [עמ' 39 ש' 8-7]. העיד על כך נווה: "אנחנו כרשות מכירים ביקורת ואנחנו גם זכאים לפעמים לביקורת שנמתחת עלינו בדין, לא תמיד אנחנו מצליחים לעשות הכל. סה"כ גם אנחנו יש לנו מגבלה של זמן ותקציב, וחוק, ולא תמיד אנחנו מצליחים לעמוד בכל הרצונות של הציבור שהציבור רואה את הצורך" [עמ' 50 ש' 16-19].

ה. התובע תיאר את המאמץ שנעשה כדי לשפר את מצב התחזוקה בגן, לטובת ציבור הבאים בשעריו: "כחלק משיתופי הפעולה של הגן הלאומי עם גופים חיצוניים, חברת סימנס החליטה לאמץ את הגן הלאומי וליצור שיתוף פעולה בין עובדיה לבין עובדי הגן הלאומי וזה באחד מימי ההתנדבות שהעובדים עובדי החברה יחד עם עובדי הגן הלאומי החליפו את הספסלים כחלק מפרויקט תחזוקה של הגן המזרחי פרויקט שאני גאה בו" [עמ' 32 ש' 10-13]. עוד אמר: "בחלק המזרחי של הגן הלאומי שגודלו הוא כ-3000 דונם יש עשרות שולחנות ועשרות פחים שחלקם נראים יותר טוב וחלקם נראים פחות טוב וחלק מתפקידנו הוא לעשות את הדברים יותר טוב ולתחזק את השטח של הגן הלאומי יותר טוב" [עמ' 32 ש' 18-20].

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

ו. הוצג לתובע תצלום בו נחזו אשפה זרוקה ליד פח וכלב שניזון ממנה. הוא התמודד עם מה שהוצג באופן גלוי וישיר: "כמו שאמרתי מקודם, בגן הלאומי מבקרים כמליון מטיילים. יש רגעים שהשטח הפתוח הוא יותר נקי, ויש רגעים כמו אחרי חגים, יום העצמאות שעם ישראל משאיר את כל האשפה שהוא הביא, ואנו משתדלים לעשות את הטוב ביותר, לאסוף את האשפה ולתחזק את הגן הלאומי. יחד עם זאת אני מסכים לתיאור שאמרת שיש זבל זרוק" [עמ' 32 ש' 25-30].

המציאות שבה פועל התובע כמנהל הגן אינה שלמות אוטופית; היא מחייבת התמודדות תחת אילוצים של מקום, תקציב וכוח-אדם. התובע הדגיש זאת [עמ' 34 ש' 28 עד עמ' 35 ש' 4]:

אותם 'מחזלים' אותם רגעים שאת מציגה אנחנו מטפלים בזה, לא על כל לכלוך שנמצא ליד פח הזבל בגללו צריך להגדיל את מספר העובדים. צריך לדאוג, זה שטח פתוח של 3000 דונם לעשות את המאמץ שיהיה, יחד עם זאת אני תמיד כולם תמיד רוצים יותר עובדים, כל מנהל היה רוצה עוד ועוד עובדים שינקו, אבל צריך לזכור ולנהל בצורה מושכלת את הגן הלאומי כי בסוף זה אותם כספי ציבור שמגיעים לר"ט"ג. לא כמו שנרשם בפוסט כנגד העובדים, יש פה בגן הלאומי עובדים קשיי יום, הבטחת הכנסה שעובדים קשה מאוד לאורך כל השנה והפוסט הקשה הזה שרשם הנתבע פגע גם בי וגם בהם.

התובע הסכים כי יתכן מצב שבו הגן פחות נקי או שיש חלקים בו אשר אינם נקיים די הצורך, אך שלל טענה כי הגן במצב תברואתי או במצב ניקיון 'מאוד לא טוב' [עמ' 34 ש' 12-15, 22]. באחריותו להורות היכן ינקו יותר והיכן פחות, אך קביעת מצבת העובדים ומספרם לא נתונה לו והוא כפוף בעניין זה להחלטות רט"ג. התובע פנה בעבר לקבל תוספת כוח-אדם; לעתים נענה בחיוב ולעתים – לא. באופן כללי, מספר העובדים שהועסקו בגן גדל משמעותית בתקופה שבה ניהל אותו [עמ' 35 ש' 8-21, 25-30; עמ' 36 ש' 2, 5-8].

ז. הנתבע לא הראה שהתובע מילא את תפקידיו הנוגעים לניקיון ותחזוקת הגן באורח לא סביר, בשים לב לנתוני השטח והיקף כוח-האדם שעומד לרשותו. בהינתן האילוצים שהתובע תיאר, הימצאות לכלוך במקום מסוים ברגע נתון איננה חזות הכול. כדי להראות כי הגן סבל מהזנחה ותפקוד לקוי בנוגע לתחזוקה וניקיון היה על הנתבע להציג תצלומים לפיהם אשפה שנמצאה בו, במקום שתועד, בשעה 8:00 בבוקר נשארה ללא טיפול גם בהמשך היום. הוא לא עשה כן. ציפייתו שכל אתר ואתר בשטח הגן יהיה נקי בכל רגע משעות היום אינה ריאלית; היא מעידה על נוקדנות ודווקנות.

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1
2 אחריות התובע לניקיון ותחזוקה שוטפים בגן לא נבחנת בחלל ריק; יש לעמוד על אופן קיומה
3 בהינתן תנאים אובייקטיביים רלוונטיים שמשפיעים עליה ושל תובע אין שליטה עליהם. תנאים
4 אלה, שהם בגדר תכתיבים ואילווצים, רבים ומגוונים: שטחו הגדול של הגן, היותו כולל אתרים
5 שמכתיבים צרכים שונים (החלק המזרחי אל-מול חלק החוף), מגבלת כוח-אדם לה תובע
6 כפוף, ונטייתו של עם ישראל להשאיר אחריו פסולת ולא לדאוג לפינוייה בעצמו מתוך דאגה
7 לערכי הטבע בו הוא מבקר, כל אלה הם תנאים חיצוניים שמשפיעים על אופן הטיפול בגן לשם
8 השגת ניקיון ותחזוקה תקינים בו. לאור האמור לעיל הנתבע לא הראה כי התובע לא מילא את
9 חובתו לשקוד עליהם באופן סביר; הוא ודאי לא הראה, אפילו לא בדוחק, כי תפקודו של התובע
10 בתחומים הללו ראוי למילות הגנאי הבוטות של הפוסט: 'רצח', 'ניהול ברברי', 'פעולות הרס
11 סביבתי נרחבות ומטורפות', 'הרס בבורות ובשיטתיות' – אותן יחס הנתבע לתובע באופן אישי,
12 כמי שמנצח על מלאכת ההשמדה וההרס.

13
14 ח. סירוב רט"ג להיענות להצעת הנתבע לערוך מבצעי ניקיון בגן בסיוע תלמידים מתנדבים
15 אינו עילה לפרסום על-אודות התובע או לטענות נגדו [עמ' 14 ש' 29 עד עמ' 15 ש' 2].

16
17 ט. חשוב להדגיש: אילו ציין הנתבע בפוסט כי בתאריך נקוב ביקר בגן, מצא שיש בו פסולת
18 זרוקה ותיעד זאת בתצלום – הייתה עומדת לו הגנת 'אמת דיברתי' ביחס לפרסום שזה תוכנו
19 וזה טיבו. הנתבע לא בחר בפרסום כזה – עובדתי, מדוד ותחום, אלא זעק זעקת הוקעה וגינוי
20 גורפת, מוקיעה ומתריסה כלפי התובע אישית. בכל הנוגע לאמירות הגורפות, הבוטות, שנמנו
21 בפוסט בנושאי ניקיון ותחזוקה, לא הוכחה הגנת 'אמת הפרסום'. זאת ועוד. הנתבע מורה הוא
22 לשל"ח. ד"ר מיטלני הטעים כי היה ביכולתו של הנתבע להעביר תלונה על מפגע בגן דרך מערך
23 של"ח שמנהלו דירקטור ברט"ג, באופן שהיה גורם לרט"ג להעבירה אל התובע כמנהל הגן [עמ'
24 40 ש' 24-30, עמ' 41 ש' 1-3]. 'דילוגי' של הנתבע מפניה יחידה – הפניה מ-3/14 שאין בה תלונה
25 קונקרטית על מפגע או מחדל בגן, אל פרסום הפוסט הפוגעני, אינו עשוי להתפרש בסופו של יום
26 אלא כמעיד על רצון להטיל דופי, לא על רצון להביא מפגע או מחדל בגן על תקנתו.

27
28 טענה למחדלים בטיפול בגן – בטיחות 6.

29
30 א. התובע ביאר את אופי אחריותו לנושאי בטיחות בגן: "באחריות שלי שאם אני רואה מפגעי
31 בטיחות כאלה ואחרים לטפל, אם אני יודע, רואה, שומע, מקבל במייל, מתקשרים אליי בטלפון
32 הפרטי, בטלפון של המשרד, במיילים, תפקידי לטפל או בעזרת אנשי מטה או בעזרת כוונים

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 חיצוניים או בעזרת צוות הגן, מה שנעשה לאורך השנים. [...] לפני תחילת עונת הרחצה לפני תחילת
2 השנה אנו עושים סקר בטיחות על ידי מהנדס בטיחות שבדק את הדברים, ויש בדיקה של חשמלאי
3 מוסמך, וכל מפגע שנמצא מתוקן ומטופל, פשוט אין ברירה. יתרה מזו, בחוף בכל בוקר בעונת
4 הרחצה יש סיור פיקוח שנחתם על ידי מי שעושה אותו שאין מפגעים בטיחותיים. יש את זה רשום,
5 ואם ביהמ"ש יבקש להציג, נציג את זה, ובחלקו המזרחי כל סיור בוקר שנעשה על ידי מנהל העבודה
6 ועובדי התחזוקה, מתריעים על כל מפגע שהם רואים, כמו נפילת עץ, בור, ואז בזה אני מטפל וזה
7 מעבר לפניות שמופנות אלינו מהציבור" [עמ' 36 ש' 10-12, 16-21].

8
9 ב. הוצג לתובע מפגע בטיחות שתיעד הנתבע בתצלום – עמוד ברזל שתקוע באדמה, שלטענת
10 הנתבע עלול להוות מכשול ולגרום לנפילה; התובע עמד על דעתו שמעולם לא קיבל פניה על כך
11 בשום ערוץ תקשורת [עמ' 37 ש' 4-11]. אם מדובר במפגע בטיחותי קשה בשטח הגן אשר טעון
12 טיפול חירום, אזי יש לפנות למשטרה או למד"א. כך או כך, אין בפוסט כל התייחסות למפגע
13 ספציפי, זה שעליו הוצג תצלום או אחר; אם סבר הנתבע שמפגע קיים אינו מטופל כהלכה על-
14 ידי התובע ורט"ג, היה עליו לפנות בעטיו למשטרת ישראל, אך הוא לא עשה כן בזמן-אמת.

15
16 ג. בהקשר זה אדרש לעדותה של עין הבר, העדה היחידה שהשמיע הנתבע להוכחת הגנתו;
17 היא הייתה דלה ורפה ולא סייעה במאום להעמדת הגנה מפני הטלת חבות בגין פרסום הפוסט.
18 היפוכו של דבר הוא הנכון. עין הבר נתנה תצהיר מפורט שהתייחס למחדלי ניקיון בשטח הגן
19 בעת שביקרה במקום עם הנתבע ותלמידיהם בחורף שנת 2014 [2/ג]. בעומדה לחקירה נגדית,
20 לא עלה בידה לתקף באורח אמין, משכנע, את תוכן עדותה הראשית וניכר שזו הושמה בפיה.
21 כך אמרה: "אני בגילי כבר לא כל כך זוכרת מה היה שם, אבל אני חושבת שכן הסבירו לי"; [...] [עמ' 18 ש' 1-5].
22 צור (הנתבע, ק"א) סיפר לי שהוא נתבע על ידי אני אפילו לא זוכרת את שם הגוף, אבל משהו
23 שקשור לשמורה" [עמ' 18 ש' 1-5]. כשנשאלה אם מדובר ברט"ג, הניחה שכן ולא ידעה לאשר
24 את הדבר באופן ברור, פוזיטיבי.

25
26 עין הבר והנתבע מסרו גרסות שונות לגבי זמן הביקור: לטענת עין הבר הדבר היה באוקטובר,
27 בעוד שלגרסת הנתבע הביקור נערך בדצמבר [השוו עמ' 18 ש' 8-12 לעמ' 14 ש' 18, 21]. אם היה
28 ממש בתיאור הדרמתי של כשלי ניקיון בגן שאותו גוללה עין הבר בתצהירה, אזי היה ביכולתה
29 לקשור בין הביקור לתוכן הפוסט. דא עקא, היא מסרה עדות שונה בתכלית. היא עיינה בפוסט
30 בעומדה על דוכן העדים וכך אמרה לגביו: "זה מנותק לי. אתה מצטט לי משהו שאין לי מושג, לא

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

ראיתי את זה" [עמ' 19 ש' 10-13]. משמע, לשיטתה של עדת הנתבע, תוכן הפרסום לא נבע או התחייב מחוויית הביקור בגן.

כבר נאמר לעיל: המבחן לקביעה אם יש בפרסום לשון הרע הוא אובייקטיבי, לא סובייקטיבי. במובן זה יש ערך דל אם בכלל לעמדת עדים אחרים לגביו וההכרעה שמורה לבית-המשפט. יחד עם זאת, לעדותה של עין הבר יש חשיבות; היא נכחה יחד עם הנתבע בסיור התלמידים בשמורה אשר עורר את כעסו של הנתבע והוליד את רצונו לפנות בשל כך לרט"ג ולמנהל הגן, הוא התובע. אלא שבניגוד לנתבע, העדה מטעמו סברה כי אילו באה היא בתלונה על אירועי אותו יום, הייתה נוקטת לשון חריפה אך לא מגיעה לכדי שימוש במילים שפרסם הנתבע נגד התובע כאדם פרטי. כך הייתה נוהגת גם אם הייתה נותנת ביטוי לרגשותיה, בעקבות הסיור, בעידנא דריתחא [עמ' 19 ש' 14-18; ר' גם עמ' 19 ש' 24 עד עמ' 20 ש' 3]. עדותה של עין הבר הדגישה את היעדר המידתיות וההלימה בין הפוסט לבין תלונה לגיטימית שניתן היה להעלות בעקבות הסיור בגן.

7. טענה למחדלי התובע אל-מול רט"ג – אקולוגיה וסביבה

א. הנתבע מנה בתצהירו שורה ארוכה של נושאים אקולוגיים וסביבתיים לגביהם תקף את מדיניות רט"ג בגן. נמנו עליהם טענות לאי-קיום חניה מסודרת לתמידי בית-ספר, ליקויים בגדר במשעול נחל אלכסנדר, זיהום נחל אלכסנדר, קיומם של גזעי עצים מסכנים, עמודי ברזל במרכז המשעול, סימון גבול גן לאומי לקוי ומטעה, מבני שעשועים מוזנחים ומסוכנים, תחנת ביוב אשר מוצבת בגן הלאומי, מבנים לגביהם נטענו ליקויי בטיחות, ביצוע פעולות סביבתיות שנויות במחלוקת על-ידי רט"ג ועוד כהנה וכהנה. אף אחת מהטענות הללו לא הוכחה כדבעי. הנתבע מורה לשל"ח; הוא אינו מומחה מוסמך בנושאי בטיחות, בניה ואקולוגיה. היותו מורה לשל"ח אינו עושה אותו ידען ובקיא בתחומים הללו, אף לא דאגתו הלגיטימית לשמירת ערכי טבע. לשם הוכחת טענותיו היה עליו להתכבד ולהגיש חוות-דעת לגבי כל אחת מהן, תוך הוכחה כי הנושא שעליו הוא מלין מצוי באחריות רט"ג והתובע ולא גוף אחר זולתם. הדבר לא נעשה. ד"ר אריה רוזנפלד שחוות-דעתו, נושאת תאריך 18.6.2013, צורפה לראיות הנתבע לא זומן על-ידו ליתן עדות ולא עמד לחקירה נגדית; לפיכך אין למסמך שערך משקל וערך ראייתיים בהליך זה. אני דוחה את מבוקשו של הנתבע להוכיח טענות שבמומחיות על-סמך עדותו היחידה אשר לקתה בהאדרה והגזמה ולא הפגינה דיוק עובדתי, שקילות ומידתיות.

ב. זאת ועוד. התובענה אינה מתנהלת בין הנתבע לבין רט"ג. אם ברצונו של הנתבע לתקוף את מדיניות רט"ג או להשיג עליה בכל אחד מההקשרים שמנה בתצהירו, יתכבד ויגיש נגדה

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 תביעה ויישא בנטל הוכחתה. בהליך דן נדרש הנתבע להוכיח הגנה מפני תוכן הפוסט שפרסם
2 נגד התובע באופן אישי. הדברים הודגשו על-ידי התובע מראשית ההליך [ר' התנגדות התובע
3 בעמ' 5 ש' 22-23 ובעמ' 8 ש' 14-16, 26 והחלטה בעמ' 9]. על-מנת להצדיק את הפרסום שנקט
4 נגד התובע, היה על הנתבע להראות כי חלה על התובע חובה להשיג על מדיניות רט"ג בגן או כי
5 הוא הכתיב את המדיניות שעל תוצאותיה הליך הנתבע. הנתבע כשל בכך. הוא טען שעל התובע
6 להתנגד למדיניות רט"ג-מעסיקתו תוך הבעת עמדה 'בריאה' לגן שבניהולו, אך נאלץ לאשר
7 שאינו יודע אם התובע נקט עמדה כזו בדיונים פנימיים ברט"ג [עמ' 14 ש' 4-9].

8
9 ג. על עדי התובע נמנה ד"ר יריב מליחי (להלן **ד"ר מליחי**), עובד רט"ג ואקולוג מחוז מרכז
10 בה שאחריותו חלה גם על הגן [עמ' 56 ש' 23-24, 27-28; עמ' 56 ש' 29 עד עמ' 57 ש' 1; חוות-
11 דעתו נכללה בראיות התובע [8/ת]]. ד"ר מליחי הדגיש שחוות-דעתו עוסקת בממשק בין עבודתו
12 בתחום האקולוגי לבין תפקיד התובע כמנהל הגן; פעולות אקולוגיות מבוצעות לפי הנחיותיו
13 של ד"ר מליחי ומנהל הגן אינו רשאי לסטות מהן [עמ' 57 ש' 26-28; עמ' 58 ש' 9-11]. אילו נמנע
14 התובע מלקיים את הנחיות ומדיניות רט"ג בתחום האקולוגי, הדבר היה נחשב להפרה בוטה
15 של המסגרת המקצועית והניהולית שבה הוא פועל והתובע היה נחשף לסיכון של נקיטת הליך
16 משמעותי נגדו [עמ' 61 ש' 16-21].

17
18 ד. חוות-דעת נוספת שנכללה בראיות התובע ניתנה בידי עובדת רט"ג ד"ר מרגרטה וולצ'אק
19 (להלן **וולצ'אק**) [7/ת; עמ' 54 ש' 29-30]. חוות-דעתה עסקה בשני נושאים אקולוגיים שנוגעים
20 לפעילות רט"ג בגן, כריתת עצי אקליפטוס וצמח סוף הקרין, לגביהם ביקש הנתבע לקרוא תיגר
21 על מדיניות רט"ג. ד"ר וולצ'אק מסרה שמדובר בקביעת מדיניות שנעשית על-ידי רט"ג בדרגים
22 שונים, לאחר התייעצות עם מומחים; התובע, במעמדו כמנהל הגן, אינו עשוי לשנות מדיניות
23 זו או לערער עליה תוך הימנעות מביצועה [עמ' 53 ש' 14-16]. גם בנושאי בטיחות, אלה שנוגעים
24 לכריתת עצי אקליפטוס ואחרים, כפוף התובע למדיניות רט"ג והחלטותיה [עמ' 54 ש' 6-8].
25 מדיניות רט"ג נקבעת תוך כפיפות לחוק שחולש על פעילותה [עמ' 55 ש' 3-6]. לפיכך, מאחר
26 שעילת התביעה היא פרסום לשון הרע בידי הנתבע נגד התובע באופן אישי, לא הליך שבו עומדת
27 לבחינה מדיניות רט"ג בסוגיות האקולוגיות הללו או בכל ענין אחר, אין כל צורך להידרש לפן
28 המקצועי בחוות-הדעת. כאמור, אל-מול חוות-דעתה של ד"ר וולצ'אק לא העמיד הנתבע חוות-
29 דעת נגדית שהראתה כי יש לאמץ וליישם מדיניות שונה.

30
31 ה. מעתה אמור: **ראשית**, בהליך זה לא עומדות לבחינה השגות של הנתבע על מדיניות רט"ג
32 בנושאים אקולוגיים, ורט"ג אינה בעלת-דין בתובענה. **שנית**, השגות שמנה הנתבע בתצהירו

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

היו טעונות ביסוס באמצעות חוות-דעת מומחים לשם הוכחת הגנת אמת הפרסום, אך הן לא הוגשו והנתבע ביקש להוכיחן בהבל-פה, על-סמך עדותו היחידה בלבד. חוות-הדעת שניתנו על-ידי ד"ר וולצ'אק וד"ר מליחי לא נסתרו. מאחר שהנתבע נמנע מהגשת חוות-דעת מומחים, אין ולא כלום בכך שמומחי התובע הם עובדי רט"ג. **לבסוף**, אפילו היה הנתבע מצליח לערער על מדיניות רט"ג בתחום האקולוגי והסביבתי – בנושא כריתת עצי אקליפטוס, בית גידול של סוף הקרין או בכל נושא אחר, לא היה בכך להצדיק את הפרסום האישי המשמץ והפוגעני שנקט נגד התובע באופן אישי; הוכח כי לתובע לא היה שיקול-דעת או מעמד להתנגד למדיניות רט"ג-מעסיקתו לאחר שהיא נקבעה ואומצה, באופן שעשה את התכנים שיוחסו לו בפוסט לא אמת. יש בכל אלה כדי לייתר עיסוק בהשגותיו הפרטניות של הנתבע על מדיניות רט"ג בגן.

ו. למעלה מן הצורך, וכדוגמא בלבד, הוכח שטענות הנתבע מבוססות על היעדר שקילה או היעדר ידיעה של מלוא רוחב היריעה של התשתית העובדתית הרלוונטית. כך למשל הוא אישר שאיננו יודע למי נתונה האחריות על תחנת הסליקה שמצויה בגן [עמ' 14 ש' 10-11]. בכל הנוגע להשגותיו על זיהום נחל אלכסנדר, חשפה עדות ד"ר מליחי את ריבוי הגורמים שנוגעים בדבר: **"יש שם זיהום ביולוגי שנובע מעומס אורגני כתוצאה מהזרמת שיירים של תוצרי מסיק זיתים שנעשה במעלה הנחל, בדרך כלל באגן הניזוק של נחל שכמ בתחומי הרשות הפלסטינאית. יש זיהום ביולוגי שנובע מזריקת דגים מתים ממדגים שנמצאים לאורך הנחל. יש זיהום כימי שנובע משטיפה של שדות חקלאיים שמוקשים ומרוססים, יש זיהום על ידי פסולת אנושית של אנשים שעושים פיקניק לאורך כל הנחל, ובסופו של דבר כל הזיהומים הללו מכל הגן הניקוז של הנחל העצום הזה ויובליו מתנקזים בשטח הנחל שהוא בעצם גן לאומי נחל אלכסנדר"** [עמ' 59 ש' 27 עד עמ' 60 ש' 2]. כיצד זה עשוי התובע בתפקידו כמנהל הגן לאיין ולסלק זיהום שאלה הגורמים לו? לנתבע הפתרונים; אין לכך שמץ מענה בעדותו ובראיותיו. גם בכך ניכר שההאשמה שהוטחה בתובע בפוסט בשפה גסה ומתלהמת לא הושתתה על הידרשות לעובדות לאשורן.

8. טענה בדבר חובת פרסום ציבורית

א. מעסיקתו של התובע, רט"ג, אינה חסינה מביקורת. התובע ועדיו לא טענו לחסינות כזו. ביקורת שמושמעת ומתפרסמת באפיקים שונים היא נדבך חשוב בחברה דמוקרטית. דא עקא, יש להבחין הבחן היטב בין ביקורת עניינית, לגיטימית, לבין התלהמות פוגענית שאינה כזו. על ההבדל בין השמעת ביקורת כלפי רט"ג לבין הטלת דופי אישי בתובע, כפי שנעשה בפוסט בדף רט"ג בפייסבוק, עמד עדו של התובע נווה [עמ' 49 ש' 25 עד עמ' 50 ש' 2]:

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

אנחנו ורשות הטבע והגנים חשופים חדשות לבקרים להרבה מאוד ביקורת
ציבורית פרטית של אנשים של מבקרים, מאחר והתפקיד שלנו הוא להחזיק
את האתרים שהם שמורת הטבע והגנים שהמחוקק קבע. במציאות הזו של
ביקורת אנחנו מורגלים וכל אדם שנוסע בכביש ורואה איזה שהוא מפגע,
יכול בשיחת טלפון להודיע שהוא ראה את המפגע הזה, יש אלפי הערות
כאלה ולעיתים אנחנו מצליחים לתת מענה כזה או אחר, אבל פה היתה
תקיפה אישית על רועי כרועי, ולא בשל תפקידו ברשות הטבע והגנים, מורם
מעם, דברים מהסוג הזה.

ב. התביעה לא כיוונה להשתקת ביקורת לגיטימית; מטרתה שימת גבול לפרסום פוגע, בוטה,
שעיקרו לא גופו של ענין אלא 'גופו' של אדם. גם התובע עמד על קו הגבול בין העברת ביקורת
על תפקודו לבין הטחת ההאשמות שנמנו בפוסט: "אני יכול להאמין שאם ניהלתי את הגן הלאומי
הזה במשך שנים ובשנה האחרונה התקדמתי והפכתי להיות מנהל מרחב, אם הכל היה רע והייתי רק
לא זמין לא הייתי מתקדם. ברור שלא הכל טוב ברשות הטבע והגנים וגם לא הכל פרפקט אצל רועי
שטראוס אבל מעולם לא נרשם עליי משהו באופן אישי מה שהנתבע רשם עליי בפוסט הזה" [עמ'
30 ש' 26-30].

ג. התובע אינו עומד בראש רט"ג; הוא עובד שכיר בה שכפוף למדיניותה והחלטותיה. קו
ברור עובר בין זכותו של הנתבע למתוח ביקורת על רט"ג ובעלי תפקיד בה באמצעים הקבועים
בחוק – באורח ענייני ומידתי תוך הקפדה על תיאור מלוא העובדות הרלוונטיות לאשורן, לבין
פגיעה בשמו הטוב של עובד רט"ג כתובע במלים בוטות, צורמות, שפגיעתן קשה ואין בצדן כל
תיאור של תלונה או אירוע קונקרטיים אלא רק אמירות והצהרות גורפות. טענות הנתבע נגד
רט"ג והתובע – אפילו הוכחו כנכונות, ולא אלה פני הדברים, אינן מכשירות את הפוסט שנקט
נגד התובע באופן אישי [ור' עדות התובע בעמ' 15 ש' 9-13; עמ' 16 ש' 3-4]. לא הובאה על-ידי
הנתבע שמץ ראיה שתצדיק שימוש בביטויים שקשר לתובע בפוסט, בהם 'רצח' של ערכי טבע,
'ניהול ברברי' של הגן, 'פעולות הרס סביבתי נרחבות ומטורפות', והתנהלות שעיקרה 'הרס
בבורות ובשיטתיות'.

ד. נמצא אפוא שהפוסט אינו חוסה תחת הגנת 'אמת דיברתי'; הנתבע לא הראה שהעובדות
שעל-יסודן התיר את חרצובות לשונו והרשה לעצמו להשתמש בשפה כה בוטה ומשתלחת היו
אמת, לא כל שכן אמת שתצדיק שימוש בביטויים הקשים שנשזרו בפרסום לכל אורכו, זאת
ביחס לתובע תוך ציון שמו. מאחר שאלה הם פני הדברים, אין הנתבע עשוי למלט עצמו מחבות
בשל כך שיש חשיבות ציבורית לעיסוק בפעילות רט"ג, בגן ובאופן בו התובע ממלא את תפקידו

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 כמנהלו. החשיבות הציבורית אכן קיימת; לא די בה כדי להתיר לנתבע להתבטא כפי שהתבטא,
2 בשים לב לכך שרכיב אמיתות הפרסום – רכיב שאין בלתו לקיומה של הגנה, לא הוכח על-ידו.
3
4 ה. הנתבע עמד על חשיבותה של הזכות לחופש הביטוי. יש לדייק: הזכות לחופש הביטוי אינה
5 זכות יחידה שיש להביא בחשבון בתביעה שעילתה פרסום לשון הרע; מולה ניצבת הזכות לשם
6 טוב. האיזון בין זכויות אלה ובין לבין אינטרסים וערכים אחרים בעלי נגיעה לנושא נעשה בידי
7 המחוקק בהוראותיו והסדריו הפרטניים של חוק איסור לשון הרע. מאחר שהנתבע אינו חוסה
8 בצלן של הגנותיו, לא תעמוד לו טענה שיש לפטור אותו מחבות משום שבעשיית הפרסום מימש
9 את זכותו לחופש הביטוי [ע"א 8954/11 פלוני נ' פלונית, פס' 132 (2014)].

10
11 ו. הנתבע טען לעשיית הפרסום בתום-לב. דא עקא, תום-לב, הוא כשלעצמו, אינו מקים הגנה
12 מפני פרסום לשון הרע. כדי לכוון הגנה נדרש הנתבע להוכיח כי עשה את הפרסום בתום-לב
13 בהתקיים אחת הנסיבות הנוספות שנמנו בהגנות הספציפיות שקבועות בסעיף 15 בחוק. נסיבות
14 כאלה לא נטענו וממילא לא הוכחו על-ידי הנתבע. הנתבע השליך יהבו על הגנת סעיף 14 בחוק,
15 כפי שמעיד כתב-הגנתו [בסעי' 6-7]. בהתאם לכך ניתנה החלטה בדיון המקדמי הראשון, וגם בה
16 הוטעם שהגנתו של הנתבע נעוצה רק בטענת אמת הפרסום וטענה לגבי משכו. הנתבע אינו רשאי
17 להרחיב את חזית המחלוקת בסיכומיו ולטעון להגנות חדשות שעליהן לא הובאו ראיות ואשר
18 לגביהן לא ניתנה לתובע הזדמנות להישמע. במקביל, לא אדרש להרחבות חזית שנקט התובע
19 בסיכומיו, בין לגבי עילותיה של התביעה ובין לגבי סכומה.

9. לסיכום חלק זה

ולס להגנת הצומח (מילים ולחן: נעמי שמר)

כבר פורחים נרקיסים בשמורות הטבע
מרבדים נפרשים בשפלת החוף
כלנית וכרכום, אלף גון וצבע
והחוק שאומר - כאן אסור לקטוף!
רק עלי אין החוק משגיח
רק עלי איש אינו שומר
לו היו לי עלי גביע
אז, היה מצבי אחר.

33 ובכן, החוק – חוק איסור לשון הרע, דווקא מגן על התובע מפני הפגיעה שהסב לו הנתבע. הנתבע
34 ביצע עוולה אזרחית של פרסום לשון הרע. ההגנה שהעמיד אל-מול התביעה נשללה. אהבת טבע

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

אינה עילה לרמיסת כבוד האדם, שהזכות לשם טוב היא חלק ממנו [רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר, פס' 10 (2006)]. מי שטוען לעוול אינו עשוי לתקנו על-ידי גרימת עוול אחר. יש להידרש אפוא לפיצוי שיושת על הנתבע.

ד. שיעור הפיצוי

1. הפוסט השמיץ את התובע וייחס לו תכונות נלוזות והתנהלות שלילית, הן כאדם והן כעובד. הפוסט הציג את התובע 'כאוכל חינם' שמקבל שכר ללא הצדקה: הוא אינו נגיש לציבור שאותו נועד הגן לשרת ומתנשא עליו; במקום לשקוד על טובת הטבע והחי ולעשות את עבודתו הוא עוסק ברצח הגן הלאומי, בהשמדת עולם החי והצומח בו, בניהול ברברי של חוף ינאי ובהרס שיטתי של פנינות חמד נדירות בטבע. הפוסט מגלגל את התובע בזפת ונוצות ומציגו לראווה, על כל כינויי הגנאי שהנתבע קשר לו, בכיכר העיר על-מנת שגם אחרים שיקראו את הפרסום יזכוהו בבוז ובהוקעה שלהם הוא ראוי. זהו פרסום ברף חומרה גבוה מבחינת לשון הרע שבו.

2. התובע עתר לפסוק לו פיצוי בסך 50,000 ₪ ללא הוכחת נזק לפי סעיף 7א בחוק. מקום בו פורסמה לשון הרע, קיימת מניה וביה חזקת נזק והיא סוללת את דרכו של הנפגע מהפרסום לתובע פיצוי סטטוטורי, זאת בלי שידרש להוכיח את נזקיו באופן פרטני. גם אם נתבע פיצוי סטטוטורי, בית-המשפט אינו מחויב לסכום שנקב בחוק; מדובר בסכומי 'תקרה' ויש להתאים את הפיצוי בכל מקרה לנסיבותיו. יש להתחשב במידת הפגיעה הטמונה בפרסום ועוצמתם של דברי לשון הרע שנכללו בו, במשך זמן החשיפה של אחרים אליו, בהיקף החשיפה והשפעתה.

3. התובע תיאר את הבושה והכאב שהרגיש בעקבות פרסום הפוסט [סע' 14 ב-ת/3; עמ' 21 ש' 27-21]. בתוך כך אמר: "אני יודע שאני נפגעתי. אני עד היום לא מבין למה הוא העלה את הפוסט. אני יודע כמה נפגעתי מהפוסט הזה. מילים כמו המשיך בניהול הברברי של חוף בית ינאי" [עמ' 25 ש' 5-7]. מנהלו של התובע וחבריו לעבודה נחשפו לפוסט, שפורסם בדף הפייסבוק של רט"ג [עדות נווה בסע' 13 ב-ת/6; עדות ד"ר מיטרני בסע' 6 ב-ת/5]. לפרסום נחשף מספר לא ידוע של אנשים מקרב הציבור שפקדו את דף הפייסבוק כשהפוסט נמצא בו. בשקילת הפיצוי המגיע בגין הפוסט יש להתחשב גם בחוסר המידתיות הגורף שבו הוא לקה, עליו עמדתי לעיל.

4. יש להביא בחשבון שהפוסט הוסר על-ידי הנתבע לאחר ארבע-עשרה שעות. יחד עם זאת, נתון זה אינו חזות הכול. יש לשקול את סוג המדיה בה נעשה הפרסום. בעידן הרשתות החברתיות, הפרסום מיידי ובעל תפוצה רחבה 'און-ליין'. לא מדובר בתהליך של כתיבת מכתב, הכנסתו

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

למעטפה, ביולה ושליחתה בדואר. הפרסום 'עולה לאוויר' בלחיצת מקש במקלדת ונחשף לקהל רחב ומגוון שעשוי לשתף אותו ולהעבירו הלאה. קיים הבדל תהומי בין שלט שמכיל דברי לשון הרע אשר נתלה בחדר מדרגות של בנין ומוסר לאחר כמה שעות לבין פרסום שנעשה באינטרנט. הפרסום במרשתת הוא פרסום המונים; הסרת הפוסט לאחר ארבע-עשרה שעות לא ביטלה אותו ביחס לכל מי שצפה בו, שיתף אותו, העבירו הלאה קודם לכן או עשה אותו נושא לשיחה. בפרסום כזה שנקט הנתבע, על הכללים שייקבעו על-ידי בית-המשפט להרתיע מפני התנהלות של 'נעשה ונשמע' – קודם יד קלה על המקלדת שמולידה פרסום פוגעני ורק אחר-כך שיקול ומחשבה אשר מוליכים להסרת הפרסום.

5. בכך שרט"ג לא פעלה להסרת הפוסט אלא הותירה מלאכה זו לנתבע אין לסייע לנתבע ולגרום להפחתת הפיצוי שיושת עליו. ד"ר מיטלני מסר שככל הידוע לו, אין לרט"ג אפשרות להסיר פוסט כזה שפרסם הנתבע [עמ' 47 ש' 12-13]. התובע או רט"ג אינם אפוטרופוס לנתבע ואינם צריכים להגן עליו מפני עצמו ומפני תוצאות מעשיו תוך נקיטת פעולה להסרת הפוסט; הנתבע הוא שפרסם אותו והוא שחב בהסרתו [ר' גם עדות התובע בעמ' 37 ש' 20-25]. זוהי טענה לאי-הקטנת הנזק שנגועה בחוסר תום-לב והיא לא תשמע.

6. בבואו לפסוק פיצויים רשאי בית-המשפט להתחשב לטובת הנתבע בשיקולים אלה: לשון הרע חזרה על מה שכבר נאמר והנתבע נקב במקור שעליו הסתמך; הוא היה משוכנע באמיתות לשון הרע; הוא לא התכוון לנפגע; הוא התנצל בשל הפרסום, תיקן או הכחיש את הדבר שהיווה לשון הרע. שיקולים אלה אינם חלים כאן. במכתב מ-10/15 דבק הנתבע בפוסט גם לאחר שהסירו ועמד על כך שהתובע הוא 'מנהל שסרח'. גם על כך לא הוכחה הגנת אמת הפרסום; הוכח דווקא שהתובע מנהל מוערך ואהוד ברט"ג שזכה לקידום [סע' 4 ב-ת/5, סע' 14-15 ב-ת/6; ר' גם נספח ד' ב-ת/3 – תעודות הצטיינות שקיבל התובע במהלך עבודתו ברט"ג].

7. אין 'שיטת תעריפים' בפסיקת פיצוי בגין פרסום לשון הרע. עליו להיפסק בכל מקרה בהתאם לנסיבותיו הפרטניות [רע"א 4740/00 אמר נ' יוסף, פ"ד נה(5) 510, 525-526 (2001)]. על הפיצוי לבטא את המשקל הרב שניתן לשמו הטוב של אדם [שם, בעמ' 528]. בהשוואה לתקופות עבר, חל גידול בפיצוי שנפסק בגין פרסום לשון הרע [ת"א (של' אש') 28831-09-10 דרשן נ' אסל, פסי' 40 (2014); ת"א (של' ב"ש) 7284/06 כרמיאלי נ' חרמון (2013); תא"מ (של' נת') 42103-12-10 מילמן נ' פרזון (2014); ת"א (של' חדי') 26348-09-11 א.ק. נ' ד.ר.מ (2014)]. על-יסוד מכלול השיקולים שנמנו לעיל אני מחייבת את הנתבע לשלם לתובע פיצוי בסך 30,000 ₪ בגין הפוסט. אין מקום לפסוק פיצוי נוסף מעבר לכך בגין המכתב מ-10/15.

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

8. אין כל חשיבות לשאלה אם בכל הנוגע לפרסום ולתביעה יוצג התובע על-ידי עורך-דין במימון מכיסו או על-ידי רט"ג. הפוסט היה נגוע בלשון הרע והתובע היה רשאי לפעול בתגובה לו, כפי שעשה; התובע לא שש אלי קרב ולא מיהר להגיש תביעה אלא היה נכון להסתפק בהתנצלות, אך הנתבע סירב לכך – כפי שסירב, בניגוד לתובע, לגישור [עמ' 3 ש' 11-12; עמ' 23 ש' 8-10]. הנתבע זכאי כמובן לעמוד על הפרסום ועל בירור ההליך לגופו; משיצא וידיו על ראשו, עליו לשאת בתשלום הוצאות משפט [עמ' 22 ש' 1-7; עמ' 23 ש' 17-19, 23-27, 30].

9. עתירת התובע לחייב את הנתבע לפרסם התנצלות נדחית. הנתבע סירב להתנצל; חיוב בעל-דין בהתנצלות כפויה מאיין את תכליתה. מעבר לכך, העמדה המקובלת היא כי בית-המשפט אינו מוסמך לחייב צד בפרסום הודעת התנצלות לפי חוק איסור לשון הרע [ענין דין, פס' 128-131 (2012); ת"א (מח' מר') 20070-09-15 וינשטיין נ' ג'רבי, פס' 88 והפניות שם (2018)].

ה. סיכומם של דברים

1. די באמור לעילי כדי להכריע בתובענה ואין צורך להידרש לטענות נוספות מעבר לכך.
2. התביעה מתקבלת. הנתבע ישלם לתובע סכומים מצטברים אלה: סך 30,000 ₪ שיישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התביעה (30.3.2016) עד יום פסק-הדין, הוצאות משפט כולל אגרה בסך 2,000 ₪ ושכ"ט עו"ד (כולל מע"מ) בסך 11,700 ₪, שניהם בערכי יום פסק-הדין. הסכום הפסוק ישולם על-ידי הנתבע תוך שלושים יום מהמועד שבו יומצא לו פסק-הדין, שאם לא כן ישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום פסק-הדין ואילך עד מועד התשלום בפועל.

המזכירות תמציא את פסק-הדין לצדדים ותסגור את התיק.

ניתן היום, כ"א אדר ב' תשע"ט, 28 מרץ 2019, בהעדר הצדדים.

קרן אניספלד, שופטת

בית משפט השלום בחדרה

28 מרץ 2019

תא"מ 66302-03-16 שטראוס נ' ליסבונה

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1
2

